

ฐานข้อมูลประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

จัดทำโดย สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลหนองลู

ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ฐานข้อมูล ประเพณี และคลังปัญญาท้องถิ่น

ในตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ที่ตั้ง อาณาเขต และสภาพพื้นที่

อำเภอสังขละบุรี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ของจังหวัดกาญจนบุรี โดยย้ายที่ว่าการอำเภอเดิม สถานที่ราชการต่างๆ และราษฎรอพยพมาอยู่ในพื้นที่แห่งใหม่ ซึ่งห่างจากสถานที่เดิมขึ้นมาทางเหนือประมาณ 30 กิโลเมตร เนื่องจากพื้นที่เดิมอยู่ในบริเวณกักเก็บน้ำของโครงการสร้างเขื่อนเขาแหลม ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ราษฎรที่อพยพขึ้นมาอยู่ที่นี่จะได้รับการจัดสรรที่ดินให้ทำกิน 14 ไร่ ที่อยู่อาศัยครอบครัวละ 1 ไร่ อพยพเข้ามาเมื่อปี พ.ศ. 2527 ภูมิประเทศทั่วไปเป็นป่า เขา ประมาณสามในสี่ของพื้นที่ หรือคิดเป็นพื้นที่ที่เป็นป่าเขาประมาณ 75 % เป็นที่ราบระหว่างภูเขา 15 % นอกนั้นอยู่ในเขตบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนเขาแหลม อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอสังขละบุรีมีลำน้ำที่สำคัญ ได้แก่ ลำน้ำซองกาเลีย โดยไหลผ่านตำบลหนองลู ลำน้ำรันตี โดยไหลผ่านตำบลไล่โว่ และลำน้ำบีคลี่โดยไหลผ่านตำบลหนองลู ไหลมาบรรจบกันที่ สามสบ หรือ สามประสบ หมายถึงลำน้ำสามสายมาบรรจบกันที่หน้าวัดวังแก้วเวการาม (วัดเก่า) ซึ่งในสมัยก่อนได้มีการสร้างเจดีย์สามสบเป็นที่สังเกต ดังนั้น แม่น้ำแควน้อย ก็มีต้นน้ำที่เกิดจากลำน้ำสามสายดังกล่าวข้างต้นมาบรรจบกันเป็นแม่น้ำแควน้อย ไหลผ่านอำเภอสังขละบุรี อำเภอทองผาภูมิ อำเภอไทรโยค อำเภอเมืองกาญจนบุรี โดยมีแม่น้ำอีกสายหนึ่งคือแม่น้ำแควใหญ่ ซึ่งไหลผ่านอำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอบ่อพลอย แม่น้ำแควน้อยและแม่น้ำแควใหญ่มาบรรจบที่ตำบลปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี กลายเป็นแม่น้ำแม่กลอง ไหลผ่านจังหวัดราชบุรี สมุทรสงคราม ไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสงคราม

อำเภอสังขละ มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 3,350 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ป่า 2,500 ตารางกิโลเมตร พื้นที่เป็นอ่างเก็บน้ำเขื่อนเขาแหลม 335 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัย 515 ตารางกิโลเมตร

อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก และประเทศพม่า (เมียนมาร์)

ทิศใต้ ติดต่อ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีและอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

ทิศตะวันตก ติดต่อ ประเทศพม่า (เมียนมาร์)

ตำบลหนองลู ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอสังขละบุรีและจังหวัดกาญจนบุรี และตั้งอยู่สุดเขตแดนตะวันตกสุดของประเทศไทย มีสภาพพื้นที่ประมาณร้อยละ 70 เป็นภูเขาสูง มีพื้นที่ราบลุ่มเป็นบางส่วน

และมีพื้นที่ราบอยู่ระหว่างแนวภูเขา สภาพดินเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำเนื่องจากเป็นดินภูเขาหินเหนียวปนกรวดหิน เนื้อที่ประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่เป็นพื้นที่เก็บกักน้ำของเขื่อนวชิราลงกรณ์ (เดิม

ใช้ชื่อเขื่อนเขาแหลม) พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาช้างเผือก พื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาแหลม และเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง มีเนื้อที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองลู ประมาณ 1,267 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นพื้นที่ประมาณ 791,875 ไร่

และมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	เขตติดต่อกับ	ตำบลไล่โว่, ชายแดนประเทศพม่า
ทิศใต้	เขตติดต่อกับ	ตำบลชะแล (อำเภอทองผาภูมิ)
ทิศตะวันออก	เขตติดต่อกับ	ตำบลไล่โว่ ตำบลปรางค์
ทิศตะวันตก	เขตติดต่อกับ	ชายแดนประเทศพม่า

แผนที่ตำบลหนองลูโดยสังเขป



ประวัติอำเภอสังขละบุรี ตำบลหนองลู และประวัติหมู่บ้านที่สำคัญ

ความหมายของ “สังขละบุรี”

ก่อนที่ท่านจะได้ทราบประวัติความเป็นมา ของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี นั้น ควรจะทราบความหมายของคำว่า “สังขละบุรี” เสียก่อนว่าหมายถึงอะไร มีความหมายว่าอย่างไร จากที่ได้ศึกษาค้นคว้า สอบถาม สัมภาษณ์ และหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ จากบุคคลที่น่าเคารพเชื่อถือ ซึ่งท่านเหล่านี้ได้ให้คำจำกัดความ และความหมายไว้ดังนี้

พระราชอุดมมงคล (หลวงพ่อดุตตะมะ) ได้กล่าวว่า “สังขละบุรี” เดิมเรียกว่า สังขละ หมายถึงการคละเคล้า การปะปน การผสมผสาน ของกลุ่มชนต่างๆ ในเมืองนี้ เช่น กะเหรี่ยง มอญ ละว้า พม่า ต้องชู้ เจี้ยว ไทยใหญ่ ลาว เป็นต้น

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ได้เขียนโครงและกลอน ไว้ในวารสารเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ดังนี้

โขดเขาสังขละข้าม	เขตชั้นท์
สู่ด่านเจดีย์ประจัน	ประจบด้าว
สามองค์ละองค์สรรค์	ศักดิ์สิทธิ์
ก้าวเถิดก้าวเถิดก้าว	ต่อก้าวไมตรี
โขดเขาคือสังขละ	ประจำด่านพระเจดีย์
พิศณุและพงพี	มาแผ่ทอดพม่าไทย
น้ำล่องซอกกาเลีย	ลำห้วยแก้วละหานไกล
ปีคลี่ก็คลาไคล	และรันตีกรีตาม
ร่วมน้ำลำแควน้อย	น้ำแควงามน้ำตกงาม
ไทรโยคอยู่เย็นยาม	เย็นผ่านภูมิผ่านทองผา
ประสาทพระเมืองสิงห์	สะท้อนถิ่นพระศรีธา
บ้านเก่าบุราณกา	จะบังเกิดบุรีกาญจน์

นายสอน ยะวัน ได้ให้ความหมายของคำว่า “สังขละบุรี” ดังนี้ สังขละบุรี หมายถึงเมืองในสายหมอก ซึ่งอยู่บนยอดเขาสูง ประกอบด้วยขุนเขาล้อมรอบ ชุกชุมด้วยป่าไม้และไข้ป่า จนมีคนกล่าวว่า “ถ้าไปทำงานที่เมืองสังขละบุรี จะต้องสังลาลูกเมีย เพื่อนฝูงไว้ล่วงหน้าก่อน” เนื่องจากเป็นเมืองหรืออำเภอที่ทุรกันดาร มีโรคภัยไข้เจ็บชุกชุม

มิสเตอร์ เดสมอลัน กอล์ฟ ขนชาติเยอรมัน สัญชาติอังกฤษ ได้กล่าวว่า คำว่า สังขละ มาจากคำว่าซังเคลียะ ซึ่งเป็นภาษาพม่า หมายถึง เมืองที่อยู่ชายแดนทุรกันดาร เป็นเส้นทางผ่านของกลุ่มชนต่างๆ เพื่อมาประกอบอาชีพหรือเข้ามาสู่ประเทศไทย ต่อมาคงแผลงมาเป็น สังขละ คืออำเภอสังขละบุรีในปัจจุบัน

สรุป คำว่า “สังขละบุรี” หมายถึง เมืองทุรกันดารที่อยู่ติดกับชายแดนในป่าทึบบนเขาสูงมีโรคภัยไข้เจ็บชุกชุม ประกอบกับมีสายหมอกปกคลุมตัวเมือง และมีกลุ่มชนหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่เป็นเวลายาวนาน

ประวัติความเป็นมาของอำเภอสังขละบุรี

ในสมัยก่อนอำเภอสังขละบุรีมีฐานะเป็นเมืองหน้าด่าน ขึ้นอยู่กับเมืองกาญจนบุรีเนื่องจากเป็นเมืองที่ตั้งติดต่อกับเขตแดน ของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมสหภาพพม่า (ปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็นประเทศเมียนมาร์) ในสมัยโบราณพม่าใช้เป็นเส้นทางเดินทัพ ผ่านเมืองสังขละบุรี โดยผ่านเข้ามาทางด่านเจดีย์สามองค์ เพื่อเข้ามารุกรานประเทศไทยเกือบทุกครั้ง เพราะที่ตั้งอยู่ในบริเวณช่องเขาของเทือกเขาตะนาวศรี อันเป็นเส้นทางที่ใช้ในการเดินทัพ ตั้งแต่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี และต่อเนื่องมาจนถึงสมัยกรุงธนบุรี และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยแยกตามยุคสมัย ดังต่อไปนี้

สมัยทวารวดี

มีการตั้งชุมชนในยุคทวารวดี หรือก่อนหน้านั้น เนื่องจากขุดพบแหล่งโบราณคดี ซึ่งก่อสร้างในสมัยทวารวดี ที่ริมห้วยแก่งคะยือ หมู่ที่ 6 บ้านวังปะโท ตำบลปรังเผล อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี (ปัจจุบันน้ำท่วมเนื่องจากอยู่ในเขตโครงการอ่างเก็บน้ำเขื่อนเขาแหลม อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี)

สมัยอยุธยา

เมื่อพม่าเริ่มมีอำนาจมากขึ้น ในบริเวณลุ่มน้ำอิรวดีและสาละวิน จึงได้รุกรานชนกลุ่มอื่นๆ ที่เคยอาศัยอยู่ และมีอำนาจอยู่ก่อน คือ ชาติมอญและกระเหรี่ยง ทำให้กลุ่มชนชาติเหล่านี้ ต้องอพยพเคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ดินแดนไทย ทางด้านพระเจดีย์สามองค์ โดยตั้งชุมชนอยู่ที่บริเวณชายแดนของไทย ซึ่งฝ่ายไทยก็ยินดี ให้ชนกลุ่มเหล่านี้อาศัยอยู่ ทั้งยังตั้งชุมชนเหล่านี้ขึ้นเป็นเมืองเรียกว่า เมืองหน้าด่าน ทำหน้าที่ช่วยเหลือไทย เพื่อป้องกันการรุกรานของพม่า หรือเป็นกันชนให้กับประเทศไทย

ตามพระราชพงศาวดารกรุงเก่า กล่าวไว้ว่า ในเขตกาญจนบุรี มีเมืองหน้าด่านอยู่ 8 เมืองดังต่อไปนี้

เมืองสิงห์

เมืองลุ่มสุม

เมืองท่าตะกั่ว

เมืองไทรโยค

เมืองทองผาภูมิ

เมืองท่าขนุน (สังขละบุรี)

เมืองท่ากระดาน

เมืองศรีสวัสดิ์

สำหรับเมืองสังขละบุรีนั้น ปรากฏชื่อในพระราชพงศาวดารกรุงเก่าอยู่หลายครั้ง เนื่องจากเป็นเมืองหน้าด่านเมืองแรก ที่พม่าจะเข้าสู่ดินแดนไทย เช่น ในแผ่นดินสมเด็จพระนเรศวรมหาราช คราวพระเจ้าหงสาวดีให้พระเจ้าแปรคุมทัพ มาดูลาดเลาไทยว่า “ยังอยู่ในแผ่นดินสมเด็จพระนเรศวรมหาราชหรือไม่ ถ้ายังอยู่ก็ให้นำทัพกลับ” แต่พระเจ้าแปรคิดจะเอาความดีความชอบ จึงยกทัพล่วงล้ำเข้ามาในเขตแดนไทยและตั้งทัพอยู่ที่เมืองสังขละบุรี สมเด็จพระนเรศวรมหาราชและสมเด็จพระเอกาทศรถ จึงได้นำกองทัพไทย จากกรุงศรีอยุธยา มาทำการรบพุ่งกับพม่าที่เมืองนี้ จนพม่าแตกพ่ายกลับไป

สมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ต้นสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่า ในสมัยกรุงธนบุรี พม่ายกทัพเรือผ่านเมืองสังขละบุรี ไปตามลำน้ำแควน้อย (แควไทรโยค) เพื่อไปตีกรุงธนบุรี ส่วนกองทัพไทยก็ยกไปตั้งสกัดกันทัพพม่าที่เมืองสังขละบุรีอยู่เสมอๆ เช่นเดียวกัน แต่เมืองสังขละบุรีนี้ ส่วนมากจะไม่มีคนรู้จัก คงได้ยินแต่ชื่อ “ด่านพระเจดีย์สามองค์” เท่านั้น เพราะในประวัติศาสตร์ กล่าวถึงแต่ด่านพระเจดีย์สามองค์นี้เป็นส่วนใหญ่

สมัยรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2369

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นี้ ได้จัดระเบียบการปกครองใหม่ มีเมืองหน้าด่านเพิ่มขึ้นอีกหลายเมืองเช่น เมืองสังขละบุรี เมืองทองผาภูมิ เมืองไทรโยค การตั้งเมืองเหล่านี้ ก็เพื่อประโยชน์ทางยุทธศาสตร์ และตั้งพวกมอญ พวกกระเหรี่ยง ขึ้นเป็นเจ้าเมือง และกรมการเมืองปกครองกันเอง โดยแต่งตั้งให้เป็น นายด่าน นายกอง ตามหลักฐานที่ปรากฏดังนี้ คือ

ขุนพิทักษ์ไพรวัน นายกองกะเหรี่ยงบ้านยางโทน

หลวงพิทักษ์บรรพต นายกองกะเหรี่ยงเมืองท่าตะกั่ว

หลวงประเทศเชื่อนขันธ นายกองกะเหรี่ยงเมืองไทรโยค

พระยาศรีสุวรรณคีรี เจ้าเมืองสังขละบุรี

พวกที่ได้รับการแต่งตั้ง มีหน้าที่ตระเวนฟังข่าวข้าศึกแล้วรายงานเหตุการณ์ให้ทางเมืองหลวงทราบ ต่อมาเมื่อเหตุการณ์สงบว่างเว้นจากสงคราม เจ้าเมือง กรมการเมืองเหล่านี้ ก็มีหน้าที่ส่งส่วย และสิ่งของอื่นๆ ให้แก่เมืองหลวง เพราะทางเมืองหลวงสมัยนั้น ยังมิได้ให้มีการเก็บภาษี

พ. ศ. 2369 แผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) ยกสังขละขึ้นเป็นเมืองและแต่งตั้งเจ้านายกะเหรี่ยง ที่เคยเป็นกำลังให้ไทยป้องกันการรุกรานจากพม่า ขึ้นเป็นเจ้าเมือง และพระราชทานนามว่า “พระศรีสุวรรณคีรี” ซึ่งมีทายาทสืบทอดตำแหน่งกันมาถึง 5 คน ด้วยกัน คือ

พระยาศรีสุวรรณคีรี (ภูะโง)

พระศรีสุวรรณคีรี (กรมเมะจะ)

พระศรีสุวรรณคีรี (ยังตะมุ)

พระศรีสุวรรณคีรี (ป่วยตงญ)

พระศรีสุวรรณคีรี (ทะเจียงโปรย เสดะพันซ์ ซึ่งเป็นตระกูล เสดะพันซ์ มาจนถึงทุกวันนี้) นายอำเภอคนแรกของอำเภอสังขละบุรี เมื่อ พ. ศ. 2445 – 2467

เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในสมัยก่อน ได้แก่

พ.ศ. 2411 ไทยทำสนธิสัญญา เรื่องเขตแดนไทย พม่า กับอังกฤษ

พ.ศ. 2423 พบหลักฐานแห่งคอนกรีตที่เป็นหลักฐานเขตแดนไทย พม่า ที่ด่านพระเจดีย์สามองค์

พ.ศ. 2428 พม่าเสียเอกราชให้กับอังกฤษ อังกฤษประกาศว่า พม่าเป็นส่วนหนึ่งของอินเดีย

พ.ศ. 2432 พระศรีสุวรรณคีรี (ป่วยตงญ) นำประชาชนร่วมกันบูรณะองค์พระเจดีย์สามองค์ขึ้นใหม่ จากหลักฐานที่พบใน พ. ศ. 2423

พ.ศ. 2433 ไทยกับอังกฤษ ทำการสำรวจเขตแดน ด้านพม่าร่วมกัน

พ.ศ. 2435 – 2437 ไทยกับอังกฤษ ทำการปักปันเขตแดนด้านพม่าร่วมกัน เริ่มตั้งแต่ด่านเจดีย์สามองค์ ขึ้นไปตลอดแนวของเมืองสังขละบุรี การปักปันไปสิ้นสุดอยู่ที่ตำบล collins tree peak เนื่องจากนาย collin

เจ้าหน้าที่แผนที่ ได้ทำเครื่องหมายที่สังเกตไว้บนต้นไม้ใหญ่ สาเหตุเกิดจากการตกลงกันไม่ได้ เรื่องร่อนน้ำที่จะใช้เป็นเขตแดน ฝ่ายอังกฤษเห็นว่าควรตามห้วย กอเล่หรือวาเล่ ฝ่ายไทยเห็นว่าควรตามห้วยกรอโกรหรือกาโรโกร (แนวระนาบอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก) ซึ่งปรากฏว่าเขตแดนบริเวณนี้ รัฐบาลไทยกับอังกฤษจึงตกลงกันได้ ใน ปี พ. ศ. 2475

ครั้นเมื่อเริ่มการปกครองตามระเบียบใหม่ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ได้ลำดับหัวเมือง ดังนี้

พ.ศ. 2438 (ร.ศ. 114) ได้ตั้งอำเภอวังกะซัน ณ ที่บ้านวังกะ สันนิฐานว่าคงอยู่บริเวณสวนสัก ทางไปวังกะล่าง (ปัจจุบันน้ำท่วมจากโครงการเขื่อนเขาแหลม อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี) โดยพระศรีสุพรรณศรี (ป่วยตงกู) เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง และเป็นเจ้าเมืองปกครอง ยังไม่มีหลักฐานว่า แบ่งการปกครองเป็นกี่ตำบล กี่หมู่บ้าน

พ.ศ. 2444 (ร.ศ. 120) ได้เปลี่ยนชื่ออำเภอวังกะ มาเป็นอำเภอสังขละบุรี ต่อมาในปีเดียวกันได้ยุบอำเภอสังขละบุรี ลงมาเป็นกิ่งอำเภอวังกะ ขึ้นกับอำเภอท่าขนุน (ปัจจุบันอยู่อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี) ยังไม่มีหลักฐานว่า แบ่งการปกครองเป็นกี่ตำบล กี่หมู่บ้าน

พ.ศ. 2447 (ร.ศ. 123) ยกฐานะกิ่งอำเภอวังกะ ขึ้นเป็นอำเภอวังกะ และยุบอำเภอท่าขนุน ขึ้นตรงต่ออำเภอวังกะ ทั้งนี้โดยมีเหตุผลที่ยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอ เนื่องจากประชากรเพิ่มมากขึ้น และมีเหตุผลด้านชายแดน เกี่ยวกับพม่าอยู่เสมอ กว่ากรมการอำเภอจะทราบเหตุก็ล่าช้า ไม่ทันท่วงที อำเภอวังกะก็มีฐานะเป็นอำเภอตลอดมา

พ. ศ. 2482 ยุบอำเภอวังกะ ลงมาเป็นกิ่งอำเภอวังกะ และเปลี่ยนชื่อจากกิ่งอำเภอวังกะมาเป็นกิ่งอำเภอสังขละบุรี ขณะนี้แบ่งการปกครองออกเป็น 4 ตำบล คือ

ตำบลหนองลู (นุ่งลู)

ตำบลปรางค์ผล (ป่องผล)

ตำบลลังกา (เลี้ยงกา)

ตำบลไล่โว่ (ไลโว)

วันที่ 27 กรกฎาคม พ. ศ. 2509 จึงได้ยกฐานะกิ่งอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยนายเฉลิม บุญมานุช เป็นนายอำเภอ แบ่งการปกครองออกเป็น 3 ตำบล คือ

1. ตำบลหนองลู
2. ตำบลปรางค์ผล
3. ตำบลไล่โว่

การเดินทางติดต่อกันระหว่างอำเภอ หมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะใช้การเดินทาง หรือใช้ช้างหรือเกวียน เป็นยานพาหนะเพราะในสมัยก่อนนั้นไม่มีถนนติดต่อกันการมาติดต่อราชการหรือมาซื้อสินค้าในตัวอำเภอ บางหมู่บ้านต้องใช้เวลาในการเดินทาง 4 - 5 วัน โดยเฉพาะในเขตตำบลไลโว่ เขตอำเภอหนองลูบางส่วน การเดินทางแต่ละครั้งต้องมากันหลายๆ คน ต้องเตรียมเสบียงอาหารมาหุงหากินกันในป่า คือ ค่ำไหนกินนอนที่นั่น หมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านก็ห่างไกลกันมาก ต้องข้ามน้ำข้ามภูเขาหลายลูก ฉะนั้นจึงต้องเตรียมเสบียงมาให้เพียงพอ เหตุผลที่ต้องมาหลายคนเพราะ ในสมัยนั้นมีโจรผู้ร้ายและเสือชุกชุม เมื่อมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นจะได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่วนใหญ่ฤดูฝนเส้นทางลำบากมาก เส้นทางน้ำไม่สามารถใช้ได้สะดวก นอกจากทำแพไม้ไผ่ล่องลงมา กว่าจะกลับได้ก็ต้องให้เข้าฤดูแล้งก่อน

การเดินทางระหว่างตัวอำเภอ ไปยังตัวจังหวัดก็ต้องอาศัยการเดินทาง ช้างหรือเรือพายเท่านั้นใน ฤดูแล้งถ้าไปทางน้ำต้องพายเรือล่องไปตามลำน้ำแควน้อย จนถึงสถานีรถไฟบ้านวังโพ อำเภอไทรโยค จังหวัด กาญจนบุรี ใช้เวลาประมาณ 4 - 5 วัน ถ้าไปทางบกต้องอาศัยช้าง เกวียน เป็นพาหนะ หรือถ้าจะรอรถยนต์ต้อง รอเป็นเวลา 15 - 30 วัน จะมีรถยนต์ (จี๊ปใหญ่) มาสักคันหนึ่งเพื่อจะนำสินค้ามาส่ง ข้าราชการส่วนใหญ่ในสมัย นั้น ต้องรอจังหวะคอยฟังข่าวว่าจะมีรถสินค้าขึ้นมาเมื่อไหร่และต้องรีบติดต่อขออาศัยไปด้วยโดยคิดราคาคนละ 50 บาท ส่วนช้างคิดราคาวันละ 60 บาท (สมัยนั้นเงินเดือนข้าราชการตำรวจยศสิบตรี เงินเดือนได้ 150 - 200 บาท) เมื่อถึงฤดูฝนเส้นทางนี้ก็ใช้ไม่ได้ต้องอาศัยเรือยนต์ ในฤดูฝนน้ำจะมากเรือสินค้าลำใหญ่สามารถแล่น ขึ้นมาขายสินค้าได้ เรือยนต์ 1 ลำ สามารถพ่วงเรือบรรทุกสินค้าได้ 2 - 3 ลำ เมื่อถ่าย สินค้าแล้วเสร็จแล้วจะ ล่องตัวเปล่า โอกาสข้าราชการที่จะกลับบ้าน หรือไปติดต่อราชการที่จังหวัดก็สามารถโดยสารไปได้โดยเสียค่า โดยสารคนละ 100 บาท มีที่นอน มีอาหารเลี้ยงในเรือจนกว่าจะถึงจุดหมายปลายทาง ใช้เวลาในการเดินทาง 2 - 3 วัน

ปัจจุบัน อำเภอสังขละบุรี ได้ย้ายขึ้นมาจากเขตนํ้าท่วมเนื่องจากการก่อสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ โดยมี การเขตปกครองท้องถิ่นแบ่งเป็น 3 องค์กร คือ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองลู องค์การบริหารส่วนตำบลปรางค์ ผล องค์การบริหารส่วนตำบลไลโว่ และเทศบาลตำบลวังกะ(ตั้งอยู่ในตำบลหนองลู)

ประวัติความเป็นมาของตำบลหนองลู

หนองลู เป็นชื่อที่เรียกชื่อเพี้ยนมาจาก นุ่งลู ซึ่งเป็นภาษากะเหรี่ยง นุ่งลู หมายถึง ดันไม้ชนิดหนึ่งซึ่งอยู่ในตระกูลต้นตาล ลักษณะใบตรงโคนแคบ ตรงปลายขยายออกใหญ่ นำมาใช้มุงหลังคาบ้านของชาวกะเหรี่ยง ขึ้นตามริมหนอง ทางจังหวัดชลบุรีเรียกตันค้อ หรือที่ทางภาคกลางเรียกว่าตันก้อ ฉะนั้นคำว่า หนองลู หรือ นุ่งลู หมายถึงตันค้อหรือตันก้อที่ขึ้นอยู่ตามริมหนอง เนื่องจากในสมัยก่อนมีต้นไม้นี้ขึ้นเป็นจำนวนมาก และชาวบ้านนิยมนำมาใช้มุงหลังคาบ้านทั่วไป

ตามประวัติศาสตร์ ตำบลหนองลู ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่า ตั้งขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ.ใด ตามตำนานคำเล่าขานของผู้เฒ่าผู้แก่ และผู้ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ ได้เล่าว่า มีพระภิกษุรูปหนึ่งชื่อว่า ต้องชู้ เป็นชนชาติไทยใหญ่ ได้ออกธุดงค์มาจากประเทศพม่า เข้ามาอาศัยอยู่ที่บ้านที่ช่วยโหว่ (แหล่งน้ำที่มีปูสีแดงชุกชุม) ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่เก่าแก่ มีหลายกลุ่มเชื้อชาติอาศัยอยู่ เช่น มอญ ละว้า กะเหรี่ยง ต้องชู้ มอละล่า ลาว พม่า ฯลฯ ให้ความเคารพนับถือพระภิกษุรูปนี้มาก ต่อมากิตติศัพท์ในด้านการอยู่อย่างคงกระพัน และสามารถรักษาคนเจ็บไข้ได้ป่วยให้หาย จึงทำให้ชื่อเสียงแพร่กระจายออกไปตามละแวกบ้านต่างๆ จนมีผู้คนเดินทางไปนมัสการไปฝึกวิชาความรู้ ไปรักษาโรคภัยไข้เจ็บเป็นจำนวนมาก สถานที่ที่บ้านที่ช่วยโหว่(ที่ช่วยโหว่) จึงประกอบด้วยผู้คนมากมาย สถานที่เดิมจึงคับแคบ จึงได้ขยายกว้างขึ้น ต่อมาผู้นำหรือหัวหน้าในหมู่บ้านนี้ จึงได้ให้ลูกหลานแต่ละคนได้กระจัดกระจายนำพรรคพวกหรือสมาชิกในครอบครัว ให้ไปอยู่ในพื้นที่ที่อื่น บางพวกอพยพมาอยู่แถวลำน้ำบีคลี่ บางพวกอพยพเข้ามาอยู่แถวลำน้ำรันตี บางพวกอพยพมาอยู่แถวลำน้ำของกาเลีย บางพวกมาอยู่แถวลำน้ำแควน้อย จึงทำให้เกิดกลุ่มชนขึ้นมา และตั้งชื่อตำบล หมู่บ้าน ละแวกบ้าน ตามสถานที่ที่สังเกตง่าย หรือตั้งชื่อตามชื่อผู้นำหรือหัวหน้า บางพื้นที่ตั้งชื่อตามสภาพทางภูมิศาสตร์ เป็นต้น

ที่บ้านที่ช่วยโหว่ (ที่ช่วยโหว่) ผู้คนจึงได้เฝ้าบางลงไปด้วยกลุ่มชน พร้อมกันนั้นได้ย้ายพื้นที่มาตั้งใหม่ที่บ้านตะนิ่ฟุ้ง (ท่าแพ) ปัจจุบันเป็นหมู่บ้านเสน่ห์ฟุ้ง ตำบลไลโว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ในหมู่บ้านตะนิ่ฟุ้งนี้ เป็นหมู่บ้านที่ประกอบด้วยป่าไผ่เป็นจำนวนมาก และมีไผ่ขึ้นอยู่หลายชนิด โดยเฉพาะไผ่บง ไผ่นวล ชาวกะเหรี่ยงจะนำลำต้นมาปลูกเป็นที่อยู่อาศัย มาทำกระบอกใส่น้ำแทนโอ่ง นำมาดักน้ำแทนกระป๋อง ก่อนจะมีที่ทำการว่าการอำเภอสังขละบุรีนั้น หมู่บ้านนี้เป็นที่ทำการของพระศรีสุวรรณคีรี (ทะเจียงโปรย เสดะพันธ์) นายอำเภอคนแรกของอำเภอสังขละบุรี สันนิษฐานว่าเป็นที่ตั้งที่ว่าการอำเภอแห่งแรกของอำเภอสังขละบุรี ต่อมาได้ย้ายมาตั้งบริเวณริมน้ำแควน้อย บ้านวังกะ

ส่วนกลุ่มชนที่ย้ายมาตั้งรกรากที่ลำน้ำบีคลี่ ก็ได้ตั้งชื่อตำบล หมู่บ้าน ละแวกบ้าน ของตนโดยอาศัยสภาพพื้นที่ สิ่งที่เป็นที่น่าสังเกตหรือที่ชาวบ้านเคารพนับถือ เช่น ที่ตั้งตำบลหนองลูหรือนุ่งลู ก็ใช้สภาพพื้นที่คือมีตันค้อหรือตันก้อขึ้นริมหนอง ขณะนั้นยังไม่ทราบว่าผู้ใดเป็นกำนันปกครองอยู่ จากการสอบถามผู้อาวุโสทราบ ว่า นายป่วยทะ เป็นกำนันอยู่ที่ ตำบลหนองลูขณะนั้น ประกอบด้วยหมู่บ้าน ละแวกบ้าน ดังต่อไปนี้

1. ตะล่องเต๋ง หมายถึง ประตุมือง ตั้งอยู่บนยอดเขา มีช่องทางเดินแคบๆ เป็นเส้นทางที่จะเข้าสู่หมู่บ้านต่างๆ ในลำน้ำบิคลี บนยอดเขานี้ประกอบด้วย เจดีย์ 1 องค์ ศาลาพักร้อน 1 แห่ง บนศาลา เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสมัยโบราณหลายองค์ (ปัจจุบันนี้ได้นำพระธาตุที่เจดีย์ มาประดิษฐานที่วัดบ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 7 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เนื่องจากถูกน้ำท่วมตามโครงการสร้างเขื่อนเขาแหลม อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี) ประกอบด้วยหมู่บ้านในละแวกนี้ประมาณ 2-3 หลังคาเรือน ตามประวัติหรือเล่าขานกันมาว่า ผู้ที่สร้างเจดีย์ประตุมืองนี้ คือ พระภิกษุโทะสะจง เหตุที่สร้างก็เพื่อให้เป็นที่สังเกตของผู้คน ที่จะเดินทางมายังหมู่บ้านต่างๆ ในลำน้ำบิคลี เป็นสถานที่หยุดพักผ่อนร่างกายและจิตใจ เนื่องจากเส้นทางต้องผ่านยอดเขาสูง พร้อมกับได้นมัสการพระธาตุเจดีย์และพระพุทธรูป เพื่อขอพรและประสบโชคในการเดินทางครั้งนี้ด้วย สันนิษฐานว่าสร้างมาแล้วประมาณ 100 กว่าปี ปัจจุบันถูกน้ำท่วมจากการสร้างเขื่อนเขาแหลม

2. หุ่งมาไล หรือ หุ่งมาลัย หรือหุ่งแมวลาย หมายถึง แหล่งทองคำ มีผู้เล่าขานว่า ในสมัยพระศรีสุธรรมศรี (ปายตงกู) เป็นเจ้าเมืองได้เกณฑ์ราษฎรไปขุดทองคำบริเวณนี้ นำไปส่งที่เมืองหลวง บางท่านก็กล่าวว่า เป็นหุ่งที่มีดินแมวลายขึ้นมากมายและเป็นแนวเขตเข้าสู่ตัวหมู่บ้านลำน้ำบิคลี

3. บ้านกุชะดู หรือชะดู หรือ คูผาดู หมายถึง หมู่บ้านที่มีลำน้ำบิคลีไหลผ่านคดเคี้ยวรอบหมู่บ้าน คล้ายกับพื้นที่ที่เป็นเกาะใหญ่ บางท่านก็ให้ความหมายว่า ชะดู หมายถึง ต้นมะม่วงต้นใหญ่ที่ขึ้นอยู่กลางหมู่บ้านมาหลายร้อยปี มีครัวเรือนประมาณ 50-60 หลังคาเรือน ปัจจุบันนี้ถูกน้ำท่วมจากโครงการเขื่อนเขาแหลม ราษฎรส่วนใหญ่อพยพมาอยู่ที่บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 7 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

4. บ้านโล่งตะโก่ง หรือ นุ่งกะสะ หมายถึง บ้านที่พบชั้นน้ำโบราณในหนอง หรือหนองที่รวมชั้นน้ำโบราณ มีครัวเรือนประมาณ 10 - 15 หลังคาเรือน ปัจจุบันถูกน้ำท่วม ราษฎรอพยพมาอยู่ที่หมู่บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 7 อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

5. บ้านนุ่งโก๊ะ หรือหนองไก่อ หมายถึง หมู่บ้านที่มีหนองน้ำคดไปคดมา หรือหนองน้ำที่คดเคี้ยว มีครัวเรือนประมาณ 10 - 20 หลังคาเรือน ปัจจุบันถูกน้ำท่วม

6. บ้านนุ่งลู หรือหนองลู หมายถึง ดันค้อหรือดันก้อที่ขึ้นอยู่ริมหนองน้ำ ลักษณะใบตรงโคนเล็กปลายแผ่ขยายใหญ่ นำมาบุ่งทำหลังคาบ้าน เป็นที่ตั้งตำบลหนองลู แห่งแรก โดยมานายป่วยทะ เป็นกำนันปกครอง มีครัวเรือนประมาณ 4 - 5 หลังคาเรือน ต่อมานายทงโพ ศรีสุข เป็นกำนัน ได้ย้ายมาอยู่ที่บ้านนี้โกะ หรือินะ หมู่ที่ 1 อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ปัจจุบันน้ำท่วม ราษฎรได้อพยพมาอยู่ที่บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 7 อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

7. บ้านกู่จะโท หรือ กู่จะโถ บางท่านเรียก กู่จะหุ่ง หมายถึง วังน้ำที่มีนักบวชไปปฏิบัติธรรม หรือวังนักธรรม หรือวังน้ำที่มีทองคำ เป็นหมู่บ้านที่ใหญ่มีครัวเรือนประมาณ 50 - 60 หลังคาเรือน ปัจจุบันถูกน้ำท่วม ราษฎรส่วนใหญ่อพยพมาอยู่ที่ บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 7 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

8. บ้านเขอเต่งเต่ง หรือซีเต่งเต่ง หมายถึง บ้านคอคอด หรือ บ้านช่องแคบ มีครัวเรือนประมาณ 15 - 20 หลังคาเรือน ปัจจุบันน้ำท่วม ราษฎรส่วนใหญ่อพยพมาอยู่ที่บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 7 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

9. บ้านเวียคะดี หมายถึง บ้านทุ่งหวาย หรือ บ้านดงหวาย มีต้นหวายหลายชนิดที่ขึ้นอยู่ในหมู่บ้านนี้ บางชนิดลูกกินได้ ลักษณะเป็นเถาวัลย์ใหญ่บ้าง เล็กบ้าง นำมาใช้ผูกแพ ทำเฟอร์นิเจอร์ และเครื่องประกอบภายใน ครัวเรือน ตามตำนานเล่าขานกันว่า หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านเก่าแก่ ที่ยังไม่ถูกน้ำท่วม สันนิษฐานว่าสร้างมากกว่า 100 ปีมาแล้ว ตามตำนานเล่าขานว่า มีชาวกะเหรี่ยง 2 คนพี่น้อง พร้อมด้วยพรรคพวก ได้บนต่อเจ้าที่เจ้าทาง ขอให้พบสมบัติตามลายแทงแล้วจะสร้างเจดีย์ถวายเพื่อแก้บน กะเหรี่ยง 2 คนพี่น้องนี้คือ นายทุก และนายหม่องโกหล่า ซึ่งเดินทางตามลายแทงมาจากประเทศพม่า ปรากฏว่าได้มาพบสมบัติในหมู่บ้านนี้ ต่อมาจึงได้สร้างเจดีย์แก้บน 2 องค์ และตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า หมู่บ้านเวียคะดี ซึ่งเป็นหมู่บ้านต้นลำน้ำบีคลี่คือมีลำห้วยตะโก ไหลลงสู่ลำน้ำบีคลี่ หมู่บ้านนี้มีครัวเรือนประมาณ 50 - 60 หลังคาเรือน

10. บ้านเต็งคูล หมายถึง เมืองหน้าด่านป่าดงดิบใหญ่ ซึ่งเป็นด่านที่จะเข้าสู่หมู่บ้านถัดไป ได้แก่ บ้านซูโละ (ที่เขียนหนังสือ) บ้านช่องล (ฐานปืนใหญ่) บ้านปิชะชะ (ต้นขี้เหล็กป่า) บ้านเวียคะดี (บ้านทุ่งหวาย) บ้านมอละซา(ชื่อห้วยลำน้ำ) บ้านลอคคานี(เขตพม่า)มีครัวเรือนประมาณ 10-15 หลังคาเรือน

11. บ้านซูโละ หรือซูหะละ หมายถึง สถานที่เขียนหนังสือของเสมียน ท่านพระครูกาญจนสุทธิกุล ให้ความหมายว่า ซูหะละ หมายถึง วานชนิดหนึ่ง ดอกสีขาว ลำต้นเท่าแขน สำหรับมาปรุงเป็นยาแก้ไข้

12. บ้านช่องล หมายถึง ที่ตั้งฐานปืนใหญ่ บางท่านให้ความหมายว่า เป็นสถานที่รวมไก่ป่า

13. บ้านปิชะชะ หมายถึง บ้านที่มีขี้เหล็กป่าหรือขี้เหล็กดงขึ้นอยู่ บางท่านเรียกว่า ต้นชุมเห็ด ดอกสีเหลืองนำมาประกอบยา เป็นยาถ่ายได้

14. บ้านนีละ หรือนีละ เป็นหมู่บ้านที่ตั้งที่ทำการตำบลหนองลู นีละ หมายถึง ต้นไม้ที่มีฝั้มาทำรังอยู่มากมายอยู่ติดหมู่บ้าน หรือจะเรียกว่าบ้านต้นฝั้ก็ได้ เป็นต้นไม้ที่ใหญ่ที่สุดของอำเภอ มีครัวเรือนประมาณ 300-400 หลังคาเรือน ปัจจุบันน้ำท่วม ราษฎรส่วนใหญ่อพยพมาอยู่ที่จัดสรร ที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้จัดสรรไว้

15. บ้านวังกะ เข้าใจว่าเป็นภาษามอญ วังกะ แปลว่า วังปลา หรือแหล่งปลา เป็นหมู่บ้านที่ตั้งสถานที่ราชการต่างๆ เช่นที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจ อนามัย โรงเรียน ห้องสมุดประชาชน ฯลฯ หมู่บ้านนี้แยกออกเป็นสองฝั่งแม่น้ำแควน้อย ฝั่งซ้ายมือ (ถาล่องตามลำน้ำ) ภาษาชาวบ้านเรียกว่า ฝั่งไทย ฝั่งขวามือ เรียกว่า ฝั่งมอญ (ส่วนใหญ่อพยพมาจากประเทศพม่า) มีครัวเรือนประมาณ 200-300 หลังคาเรือน ปัจจุบันน้ำท่วม ราษฎรได้อพยพเข้ามาอยู่ที่ทางการไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้จัดสรรไว้ โดยจัดเป็นสถานที่ราชการ จัดเป็นที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินครอบครัวละ 15 ไร่

16. บ้านท้าวหรือบ้านไหล่น้ำ หมายถึง บ้านตรงข้ามคนละฝั่งน้ำรันตี อยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้านนิละ โดยมีแม่น้ำรันตีเป็นแนวเขต หมู่บ้านนี้เป็นที่ตั้งสถานที่ราชการ และโรงเรียน โรงพยาบาลเอกชน คือ กองร้อย ตำรวจตระเวนชายแดน โรงเรียนสหคริสเตียนศึกษา โรงพยาบาลคริสเตียน มีครัวเรือนประมาณ 200-300 หลังคาเรือน ปัจจุบันน้ำท่วม ราษฎรส่วนใหญ่อพยพมาอยู่ที่ทางการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้จัดสรรไว้

17. บ้านชองกาเรีย หรือชองกาเลีย ภาษามอญ เรียกว่า ชังสะเล ภาษากะเหรี่ยง เรียกว่า ชุงคะเลีย หรือ หุงกะเหลี่ย ภาษาพม่า เรียกว่า ชังเคลีย (สันนิษฐานว่า ชังเคลีย แปลงมาเป็นสังคละ หรือ สังขละ) หมายถึง แหล่งทองคำที่กะเหรี่ยงกราด หรือ แหล่งเงินแหล่งทองที่ตกกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป ตามคำเล่าขานของผู้อาวุโส ได้เล่าขานว่า เดิมมีแขก 3 คนพี่น้อง (สะเล) ได้ขเงินขนทองมาจากประเทศพม่า เพื่อจะมาซื้อสินค้านำมาค้าขายยังฝั่งไทย เมื่อมาถึงแม่น้ำชองกาเรีย ขณะนั้นอยู่ในช่วงฤดูฝน ได้นำเงินทองใส่แพเพื่อที่จะข้ามมายังฝั่งตรงข้าม ปรากฏว่าน้ำเชี่ยวกรากได้พัดพาเอาแพที่ทั้ง 3 พี่น้องอาศัยตกจึงทำให้เงินและทองที่นำมาหล่นหายไป ในสายน้ำจนหมด แขกทั้ง 3 พี่น้องไม่มีทุนที่จะทำมาค้าขาย จึงได้ตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณหมู่บ้านนี้ และตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า บ้านชางสะเล หรือ ชังสะเล หมายถึงแขก 3 พี่น้อง หรือ บ้านแขก 3 หลัง

18. บ้านเจดีย์สามองค์ เป็นหมู่บ้านที่ติดกับชายแดนไทย พม่า ทางด้านทิศตะวันตก และเส้นทางการเดินทัพของพม่าในสมัยโบราณ มอญ เรียกว่า จะปะ กะเหรี่ยงเรียกว่า กรุงเสี่ยงพลัว พม่าเรียก พญาตองชู หมายถึง เจดีย์สามองค์

ปัจจุบันตำบลหนองลูได้แบ่งการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านนิละ หมู่ที่ 2 บ้านวังกะ หมู่ที่ 3 บ้านไหล่น้ำ หมู่ที่ 4 บ้านห้วยกบ
หมู่ที่ 5 บ้านเวียคะดี หมู่ที่ 6 บ้านห้วยมัลลย์ หมู่ที่ 7 บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 8 บ้านชองกาเรีย
หมู่ที่ 9 บ้านพระเจดีย์สามองค์ หมู่ที่ 10 บ้านประไรโนนก

สภาพอากาศ

สภาพดินฟ้าอากาศของอำเภอสังขละบุรีนี้ มี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูหนาว

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม ของทุกปี ในฤดูนี้อากาศจะร้อน อบอ้าว ในช่วงเวลา กลางคืนอากาศจะเย็นลง

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม ฤดูฝน ฝนจะตกชุกตลอดทั้งวัน บางครั้งอาจจะตกติดต่อกัน เป็นเวลาหลายวัน

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม หรือต้นเดือนกุมภาพันธ์ ในฤดูนี้ อากาศจะเย็นมาก โดยเฉพาะในเวลาเช้า บางครั้งอากาศหนาวเย็นตลอดวันและเป็นเวลายาวนาน

ข้อมูลการคมนาคม

การคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอกับจังหวัด อำเภอสังขละบุรีห่างจากตัวจังหวัดกาญจนบุรีประมาณ 222 กิโลเมตร ในสมัยก่อนการเดินทางติดต่อระหว่างอำเภอกับจังหวัดลำบากมาก เนื่องจากถนนไม่ดีเป็นถนนให้รถชนไม้ท่อนวิ่งเท่านั้น ประกอบไปด้วยฝุ่นเมื่อถึงฤดูฝนถนนนี้ไม่สามารถใช้การได้ต้องอาศัยทางเรือยนต์พาดทางหรือที่เรียกว่าเรือหางยาวใช้เวลาการเดินทางประมาณ 7-8 ชั่วโมง ปัจจุบันนี้มีรถประจำทางวิ่งทุกวัน สามารถไปและกลับได้ภายในวันเดียวกัน เนื่องจากเส้นทางการคมนาคมสะดวกขึ้น ถนนสายนี้ลาดด้วยยางแอสฟัลท์ (ยางมะตอย) เป็นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 ซึ่งผ่านอำเภอทองผาภูมิ อำเภอไทรโยคและอำเภอเมืองกาญจนบุรี

การคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอกับหมู่บ้าน พื้นที่ของอำเภอสังขละบุรีเป็นพื้นที่ที่ประกอบด้วยภูเขาเป็นส่วนใหญ่ มีเพียง 15% เท่านั้นที่เป็นที่ราบ การคมนาคมติดต่อระหว่างหมู่บ้านจึงไม่สะดวก โดยเฉพาะเขตตำบลไล่โว่ ไม่มีถนนมีแต่ทางคนเดินหรือทางเกวียน การมาติดต่อราชการของประชาชน หรือหน่วยงานของรัฐจะเข้าไปบริการจะต้องใช้เวลาการเดินทาง 2-3 วัน กว่าที่จะถึงหมู่บ้านที่ต้องการ ในช่วงฤดูฝนไม่สามารถติดต่อกันได้ต้องเดินหรือเช่าช้างบรรทุกสัมภาระ ในฤดูแล้งยังพอมอเตอร์ไซด์เข้าได้บ้างแต่สภาพรถต้องสมบูรณ์ เพราะต้องขึ้นเขาสูง และลงน้ำหลายแห่ง ส่วนในเขตพื้นที่ราบซึ่งประกอบด้วยตำบลหนองลู ตำบลปรังเผล มีถนนลาดยางสามารถติดต่อกันได้สะดวก เพราะมีรถเมล์ประจำทางวิ่งตลอดวัน

ปัจจุบันนี้ การเดินทางติดต่อระหว่างอำเภอกับจังหวัด อำเภอกับหมู่บ้าน สะดวกมากขึ้น เพราะการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โครงการสร้างเขื่อนเขาแหลม ได้สร้างถนนบลาดยางแอสฟัลท์ เข้าสู่หมู่บ้านทุกหมู่บ้านในเขตตำบลหนองลู และตำบลปรังเผล ยกเว้นตำบลไล่โว่ โดยมีระยะทางดังต่อไปนี้

- ที่ว่าการอำเภอสังขละบุรี ถึงอำเภอเมืองกาญจนบุรี มีระยะทางประมาณ 222 กิโลเมตร เป็นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 ผ่านอำเภอทองผาภูมิ อำเภอไทรโยค และอำเภอเมืองกาญจนบุรี
- ที่ว่าการอำเภอสังขละบุรี ถึงหมู่บ้านวังขยาย ตำบลปรังเผล มีระยะทางประมาณ 50 กิโลเมตร ผ่านหมู่บ้านนิละ บ้านที่ไคร่ง บ้านไร่เจียหรือบ้านลิเจีย บ้านเรตาร์บ้านจ้องอ้ว หมู่บ้านห้วยต่อ หมู่บ้านท่าดินแดง และหมู่บ้านวังขยาย
- ที่ว่าการอำเภอสังขละบุรี ถึงหมู่บ้านเจดีย์สามองค์ มีระยะทางประมาณ 23 กิโลเมตร ผ่านหมู่บ้านนิละ หมู่บ้านของกาเรีย บ้านน้ำเก็ก และหมู่บ้านพระเจดีย์สามองค์
- ที่ว่าการอำเภอสังขละบุรี ถึงหมู่บ้านจะแก (หินตั้ง) ตำบลไล่โว่ มีระยะทางประมาณ 80 กิโลเมตร ผ่านหมู่บ้านเสน่ห์พ่อง บ้านช่าละหะ บ้านไล่ว้าบ่อง หมู่บ้านไล่โว่บ้านโปรงคี และหมู่บ้านจะแก สภาพถนนสายนี้ใช้สำหรับเป็นเส้นทางเดินเท้าของผู้คนเพื่อติดต่อระหว่างหมู่บ้านและอำเภอ ยังไม่ถนนสำหรับรถวิ่ง พาหนะส่วนใหญ่ใช้ช้าง เกวียนบ้างช่วงต้องข้ามลำน้ำกว่าจะถึงหมู่บ้านจะแก ต้องใช้เวลาในการเดินทางด้วยเท้าประมาณ 3-4 วันในช่วงฤดูฝนไม่สามารถเดินทางได้เพราะต้องข้ามลำน้ำ ลำธารหลายแห่ง เป็นอันตรายต่อ

ชีวิต ดังนั้นเส้นทางสายนี้จะใช้ได้ช่วงฤดูแล้งเท่านั้น (มกราคม – เมษายน) อีกเส้นทางหนึ่งเราสามารถใช้รถยนต์ (สภาพดี) เข้าไปได้สะดวกกว่า แต่ระยะทางไกลกว่า คือ ประมาณ 170 กิโลเมตร ต้องผ่านในเขตหมู่บ้านตำบลชะแล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้เส้นทางหลวงแผ่นดิน 323 ไปทางอำเภอลำทะเมนชัย จะมีทางแยกเข้าเขตชะแล ที่หมู่บ้านเกริงกะเวีย (ด้านซ้ายมือ) ผ่านหมู่บ้านจองอ้อ(ยางขาว) เขตอำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ หมู่บ้านเกริงกะเวีย เขตอำเภอลำทะเมนชัย หมู่บ้านที่พู่ หมู่บ้านห้วยเสือ หมู่บ้านทุ่งเสือโทน (คือ ถนนช่วงนี้จะเป็นดินลูกรังบางช่วงลาดยางแอสฟัลท์) เมื่อถึงหมู่บ้านนี้จะมีถนนแคบๆ เข้าไปอีกประมาณ 90 กิโลเมตร จะถึงหมู่บ้านจะแก สภาพถนนขรุขระเป็นหลุมเป็นบ่อ บางช่วงต้องขึ้นเขาลงเขา บางช่วงต้องข้ามลำธาร ลำน้ำหลายแห่ง เส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่จะต้องผ่านทุ่งใหญ่นเรศวร ซึ่งเป็นเขตอนุรักษ์สัตว์ป่า และเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามรดกโลกธรรมชาติสองข้างทางปกคลุมไปด้วยป่า มีดอกกล้วยไม้หลากหลายบางครั้งจะพบสัตว์ป่าบางชนิดออกมาหากินตามริมถนน

ในเขตทุ่งใหญ่นเรศวรนี้จะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐดูแลและรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และของป่าห้ามผู้ที่เดินทางสายนี้มาอาวูโดยเฉพาะป็นเข้าไปในเขตอนุรักษ์ และห้ามนำสัตว์ป่าหรือของป่าออกมาเด็ดขาด การเดินทางใช้เวลา 7-8 ชั่วโมงก็จะถึงที่หมาย

- ที่ว่าการอำเภอสหัสขันธ์ ถึงหมู่บ้านเวียะคี่ ตำบลหนองลู มีระยะทางประมาณ 25 กิโลเมตร ผ่านหมู่บ้านวังกะ บ้านฝั่งมอญ บ้านหม่องสะเทอ หมู่บ้านห้วยกบ หมู่บ้านใหม่พัฒนา หมู่บ้านห้วยมาลัย บ้านชูแหล่ บ้านช่องลู และหมู่บ้านเวียะคี่

ที่ว่าการอำเภอสหัสขันธ์ถึงวัดวังกวีเวการาม ตำบลหนองลู มีระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร สถานที่แห่งนี้เป็นที่พำนักของพระราชอุดมมงคลหรือหลวงพ่อดุตตะมะ เกจิอาจารย์ชื่อดังทางภาคตะวันตก มีลูกศิษย์เดินทางมานมัสการเป็นประจำอย่างมากมาย

- นอกจากนี้ยังมีเส้นทางคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน คือ

1. จากที่ว่าการอำเภอสหัสขันธ์ ถึงด่านเจดีย์สามองค์ ระยะทางประมาณ 23 กิโลเมตร เป็นทางลาดยาง
2. จากที่ว่าการอำเภอสหัสขันธ์ ถึงบ้านห้วยมาลัย ระยะทางประมาณ 24 กิโลเมตร เป็นทางลาดยาง
3. จากบ้านห้วยมาลัย ถึงบ้านใหม่พัฒนา ระยะทางประมาณ 2.5 กิโลเมตร เป็นทางลาดยาง
4. จากบ้านห้วยมาลัย ถึงบ้านห้วยกบ ระยะทางประมาณ 9 กิโลเมตร เป็นทางลาดยาง สภาพถนนชำรุด
5. จากบ้านห้วยมาลัย ถึงบ้านเวียะคี่ ระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นทางลาดยางและถนนคอนกรีตบางส่วน
6. จากบ้านห้วยกบ ถึงบ้านประไรโหนด ระยะทางประมาณ 11 กิโลเมตร เป็นทางลูกรัง และถนนคอนกรีตบางส่วน สภาพถนนชำรุด

ข้อมูลสถานที่ราชการในตำบลหนองลู

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.)

สำนักงานสาธารณสุข

สำนักงานเกษตร

สำนักงานป่าไม้

สำนักงานประมง

สำนักงานศึกษาธิการ

สำนักงานสรรพากร

สำนักงานที่ดิน

กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 134

สถานีตำรวจภูธร

สำนักงานฝ่ายปกครอง

สำนักงานสัสดี

สำนักงานประชาสงเคราะห์

สำนักงานปศุสัตว์

กองร้อยอาสารักษาดินแดน

สำนักงานการพัฒนาชุมชน

สำนักงานเสมียนตรา

สำนักงานควบคุมโรคติดต่ออำเภอแมลง

โรงพยาบาลอำเภอสังขละบุรี

โรงพยาบาลคริสเตียน ได้รับการสนับสนุนจากชาวต่างประเทศ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 6 บ้านห้วยมาลัย

สถานีนอนมัยบ้านใหม่พัฒนา ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลหนองลู

สถานีนอนมัยบ้านเวียงกะดี ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 บ้านเวียงกะดี ตำบลหนองลู

สถานีนามัยบ้านซอกกาเรีย ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ตำบลหนองลู

สถานีนามัยบ้านพระเจดีย์สามองค์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลหนองลู

โรงเรียนบ้านห้วยกบ ตั้งอยู่หมู่ที่ 4

โรงเรียนสหธนาคารกรุงเทพ ตั้งอยู่หมู่ที่ 5

โรงเรียนสหคริสเตียนศึกษา ตั้งอยู่หมู่ที่ 6

โรงเรียนบ้านห้วยมาลัย ตั้งอยู่หมู่ที่ 6

โรงเรียนบ้านใหม่พัฒนา ตั้งอยู่หมู่ที่ 7

โรงเรียนบ้านซอกกาเรีย ตั้งอยู่หมู่ที่ 8

โรงเรียนบ้านซอกกาเรีย(สาขากันพระเจดีย์สามองค์) ตั้งอยู่หมู่ที่ 9

1. ประวัติความเป็นมา และความสำคัญของงานฟาดข้าว

หมู่บ้านเวียงคุด เป็นชุมชนเก่าแก่ที่ตั้งขึ้นมากกว่า 100 ปี ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวกะเหรี่ยงดำรงชีวิตด้วยการทำไร่ทำนาและเลี้ยงสัตว์ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง โดยเฉพาะการปลูกข้าวไร่และข้าวนาทำกันหลายครัวเรือน ใครที่มีไร่นามากนั้นก็จะได้ข้าวมากมายเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จึงได้ขอเรียวยอแรงจากผู้อื่นด้วยการบอกบุญให้มาร่วมงานฟาดข้าว มีการร่วมกันทำบุญฟังพระสวดมนต์ แล้วประกอบพิธีฟาดข้าว โดยนำข้าวมามัดเป็นพ่อนๆ แล้วทำไม้ฟาดไว้กลางลานข้าว จากนั้นผู้ร่วมงานก็นำข้าวพ่อนมาฟาดให้เมล็ดหลุดร่วงลง นอกจากจะมีไม้ฟาดข้าวแล้ว กลางลานข้าวนั้นจะต้องตั้งเสาสูงๆ ไว้สำหรับเรียกขวัญข้าว หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า การเรียกวิญญาณข้าวให้กลับมาสู่คืนทองนา และหวังให้กลับมามากๆ เพื่อปีหน้าฟ้าใหม่ทำนาแล้วจะได้ข้าวมากยิ่งขึ้นไป

จากนั้นจะมีการทำอาหารเลี้ยงตอบแทนผู้มาร่วมงาน หนุ่มสาวที่มาร่วมงานก็จะร้องรำทำเพลง ต่อกลอนกัน มีการรำตง และการละเล่นรื่นเริงต่างๆ เช่น การป็นเสาน้ำมัน จะมีการแขวนรางวัลให้แก่ผู้ที่สามารถป็นขึ้นไปได้ การปล้ำต่อสู้กัน และการเดินบันไดลิง ใครที่เดินข้ามไปได้ก็จะได้รับรางวัล สร้างความสนุกสนานครึกครื้นให้แก่ผู้มาร่วมงานอย่างมาก และถือว่าได้สนุกสนานหลังจากที่เหน็ดเหนื่อยจากการทำงานหนักมาตลอดทั้งฤดูกาลทำนา

ในตอนเช้าของวันรุ่งขึ้น จะมีการทำบุญข้าวใหม่ ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ ซึ่งมีความเชื่อว่าเป็นการทำบุญให้แก่พระแม่โพสพ เพื่อลดบันดาลให้การทำนาปีหน้าได้ผลผลิตที่ดี ได้ข้าวจำนวนมาก

2. ประวัติความเป็นมา และความสำคัญของงานประเพณีผูกข้อมือเดือนเก้า

งานผูกข้อมือเดือนเก้าเป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นประจำทุกปี จัดขึ้นในช่วงคืนวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 9 โดยชาวบ้านจะจัดทำบายศรีสู่ขวัญ อันประกอบไปด้วยข้าวเหนียว ข้าวต้ม ขนม ผลไม้ และด้ายผูกข้อมือ เป็นต้น จากนั้นผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านจะมารวมกันเป็นผู้ผูกข้อมือเรียกขวัญ รับการขอขมาจากลูกหลานและให้ศีลให้พรแก่ลูกหลานต่อไป หลังจากผูกข้อมือกันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทุกคนก็จะมานั่งทานอาหารร่วมกัน เกิดการพบปะพูดคุยกัน สร้างความรักความสามัคคีในชุมชนได้อีกทางหนึ่ง

ประเพณีฟาดข้าว



งานผูกข้อมือเดือนเก้า



ข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ไม้กวาดดอกหญ้า

ด้วยพื้นที่อำเภอสังขละบุรี และพื้นที่ใกล้เคียงโดยรอบมีต้นดอกหญ้าขึ้นอยู่ทั่วไปจำนวนมาก และมีผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการถักไม้กวาดดอกหญ้าอาศัยอยู่ในหมู่บ้านห้วยกบเห็นความสำคัญของการแปรรูปวัสดุที่มีอยู่ในพื้นที่ให้มีคุณค่าและสร้างรายได้ให้กับหมู่บ้าน บุคคลผู้นั้นคือ นายประณีต โสไกร ได้ชักชวนชาวบ้านให้มาฝึกทำไม้กวาดดอกหญ้า แล้วตั้งเป็นกลุ่มอาชีพขึ้นมาโดยมีนายสมสิทธิ์ นิลเพ็ง เป็นประธานกลุ่มจำนวนสมาชิก มีประมาณ 30 คนและก็เพิ่มจำนวนขึ้นมาเรื่อยๆ

การทำไม้กวาดดอกไม้นั้นประกอบด้วย

1. ดอกไม้กวาดที่เก็บในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ดอกไม้กวาดออกดอกในช่วง 3 เดือนนี้เท่านั้นในรอบ 1 ปี เมื่อชาวบ้านตัดดอกไม้กวาดมาได้นำมาตากให้แห้ง แล้วฟาดดอกให้หล่นจากนั้นนำมาเรียงความยาวของดอกได้ด้วย
2. ไม้ไผ่ที่นำมาทำด้ามไม้กวาด ขนาดความกว้าง 0.8-1 นิ้ว ยาว 27 นิ้ว ชัดด้วยกระดาษทรายละเอียด
3. เชือกไนลอน
4. ตะปูเล็ก
5. เช็มเย็บกระสอบ
6. ชัน และน้ำมันโซล่า

เมื่อทำการถักไม้กวาดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะหาชันที่บริเวณที่ถักเพื่อเพิ่มความแข็งแรงตากให้ชันแห้งสนิทเป็นอันเสร็จเรียบร้อย



2. ขนมทองโย๊ะ

ส่วนประกอบ

1. ข้าวเหนียวนึ่ง
2. งาดำ/งาขาว
3. เกลือ

วิธีทำ

1. ข้าวเหนียวมานึ่งให้สุก แล้วตำด้วยครกกระเดื่องให้ละเอียด ผสมงาดำหรืองาขาวลงไปตำให้เข้ากัน
2. ทำข้าวเหนียวให้เป็นแผ่นใหญ่ ๆ
3. ตัดข้าวเหนียวเป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วนำไปทอดหรือย่างให้สุก
4. รับประทานกับน้ำตาลทราย หรือนมข้นหวานก็ได้



3. ผ้าทอกระเหรี่ยง

อยู่ที่บ้านเวียงคาคี หมู่ที่ 5 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี มีการทอผ้าใช้กันเองมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นการผลิตที่ครบวงจร คือเริ่มตั้งแต่ปลูกฝ้าย นำปุ๋ยฝ้ายมาปั่นเป็นเส้นด้ายย้อมสี และทอเป็นเครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น ผ้าห่ม ผ้าถุง เสื้อ ผ้าโพกศีรษะ ยาม ผ้าเช็ดหน้า ผ้าเช็ดปาก เป็นต้น ลักษณะและลวดลายผ้าเป็นลายโบราณที่ทอกันมาตั้งแต่ดั้งเดิม เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวกระเหรี่ยงที่นี่ ทั้งลวดลายและสี โดยเฉพาะสีจะเน้นสีแดงเป็นหลักแทรกด้วยสีอื่นๆ บ้าง เช่น สีดำ สีเขียว และสีแดง ผ้าทอของชาวกระเหรี่ยงเวียงคาคี นับเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สวยงามทั้งสีสันและลวดลาย ปัจจุบันชาวกระเหรี่ยงจะนำผ้าทอออกมาขายในตลาดสังขละบุรี ผู้ที่ไปท่องเที่ยวที่ชอบผ้าทอจะซื้อมาใช้และเป็นของฝาก เพราะลวดลายแปลกตา สวยงามดี ราคาไม่แพง

การทอผ้าของกระเหรี่ยงก่อนที่จะขึ้นเครื่องทอ จำเป็นจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการทอก่อนว่าจะทอเพื่อใช้ทำอะไร เช่น ทอยาม ทอเสื้อ ทอผ้าถุง ฯลฯ และต้องกำหนดขนาดไปพร้อมกันด้วย ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะของเครื่องนุ่งห่มของชนเผ่ากระเหรี่ยง เป็นการนำผ้าแต่ละชิ้นมาเย็บประกอบกันโดยไม่การตัด (ยกเว้นความยาว) ดังนั้นการทอผ้าแต่ละครั้งจึงต้องกะให้ได้ขนาดที่จะนำมาเย็บ แล้วสวมได้พอดีตัว กระเหรี่ยงไม่มีเครื่องมือที่ใช้เป็นมาตรฐานในการวัด จึงต้องใช้วิธีกะประมาณ โดยอาศัยความเคยชิน การกะขนาดของผ้าที่จะทอแต่ละครั้ง ผู้ทอจะยึดรูปร่างของตนเป็นมาตรฐานว่า เมื่อขึ้นเครื่องทอเพื่อทอเสื้อของตนต้องเรียงด้ายสูงประมาณเท่าไรของไม้ ที่เสียบบน "แท แบว อะ" หรือไม้ขึ้นเครื่องทอ เช่นประมาณว่า "ครึ่งไม้" หรือ "ค่อนไม้" เป็นต้น

ฉะนั้นเมื่อต้องทอให้ผู้อื่นจึงต้องเพิ่ม หรือลดขนาดของด้ายลง โดยอาศัยการเปรียบเทียบจากรูปร่างของผู้ทอ ดังกล่าว ปกติแล้วความกว้างของผ้าที่ทอได้มีขนาดเพียง 1 ใน 4 ของรอบอก ผู้สวมใส่ อย่างหลวม ๆ ถ้าทอผ้า ห่มความกว้างอาจเท่ากับ 1/2 หรือ 1/3 ของความกว้างที่ต้องการก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การนำไปประกอบเป็น เครื่องนุ่งห่ม เช่น ผืนผ้าที่ทอจะเท่ากัน 4 เท่าของความยาวแท้จริงของเส้น หรือชุดยาวก็จะทอผ้าขนาดเดียวกัน คือ 2 ผืน โดยแต่ละผืนมีความยาว 2 เท่าของความยาวที่แท้จริง เป็นต้น เครื่องทอผ้าไม่มีหลักฐานที่แสดงว่าแต่ เดิมรูปแบบของการทอผ้าของกะเหรี่ยง เป็นแบบใด แต่เท่าที่ปรากฏให้เห็นมาจนถึงปัจจุบันพบว่าเป็นแบบทอ มัดเอว หรือทอหลังเช่นเดียวกับการทอผ้าของละว้า และลาหู่ ซึ่งลักษณะการทอผ้านี้คล้ายของชาวเปรูสมัย โบราณ ชนเผ่าแถบกัวเตมาลา ฟิลิปปินส์ และเม็กซิโก ก็พบว่ามี การทอผ้าด้วยเครื่องทอแบบทอหลังเช่นกัน

ส่วนประกอบของเครื่องทอผ้าทอหลัง มีดังนี้

1. แผ่น หลังหรือผ้าหนา ๆ ส่วนมากจะใช้หนังสัตว์ เช่นหนังควาย ฯลฯ ตัดเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ประมาณ 4-6 นิ้ว ยาวประมาณ 20 นิ้ว ปลายสองข้างเจาะรูร้อยเชือกสำหรับคล้องกับปลายไม้รังผ้าที่ทอให้ตึง โดยพันอ้อมกับเอวผู้ทอ ชาวกะเหรี่ยงเรียก "อย่า คู เพย"
2. ไม้ สำหรับพันผ้า เป็นไม้จริงท่อนกลมเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1/2 นิ้ว ยาว 20-24 นิ้ว ผ่าครึ่งประกอบ ปลาย 2 ข้าง บากเป็นช่องสำหรับไขคล้องเชือกจากแผ่นหนัง เป็นไม้อันแรกที่ใช้พันด้าย เมื่อเริ่มขึ้นเครื่องทอ และใช้สำหรับม้วนเก็บผ้าที่ทอแล้ว
3. ไม้ กระบหรือหน่อทาพะ เป็นไม้จริงหน้ากว้าง 4-5 นิ้ว ใช้สำหรับแยกด้ายยืนให้มีช่วงกว้างขึ้น เพื่อ สะดวกในการสอดด้ายขวาง และใช้กระบด้ายขวางให้แน่น
4. ไม้ช่วยแยกด้ายหรือลูโซ่ เป็นปล้องไม้ไผ่กลม ๆ เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 1/2 - 2 นิ้ว ยาวประมาณ 20 นิ้ว ใช้สำหรับแยกเส้นด้าย
5. ไม้ หน่อสะยา เป็นไม้ไผ่เหลาให้กลมเรียวเล็ก เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3/4 นิ้ว ยาวประมาณ 20-25 นิ้ว การ ทอผ้าครั้งหนึ่ง ๆ จะใช้ไม้หน่อสะยาอย่างน้อย 3 อัน ไม้หน่อสะยานี้ควรมีไว้หลาย ๆ อัน เพราะมีประโยชน์ หลายอย่าง คือ
 - * ใช้สำหรับคล้องด้ายตะกอล เพื่อแบ่งเส้นด้ายยืน เวลาขึ้นเครื่องทอ เมื่อทอจะยกขึ้น สลับกับไม้ช่วยแยกด้าย
 - * ใช้เครื่องกำหนดแนว และจัดระเบียบเส้นด้ายยืนตะกอล
 - * ใช้กำหนดตะกอลสำหรับการทอผ้าที่มีตะกอลหลายชุด จำนวน ไม้หน่อสะยาที่ใช้ในการนี้ จะมีจำนวนเท่ากับ ตะกอลการขึ้นเครื่องทอ

เครื่องทอผ้าในตำแหน่งที่พร้อมทอเป็นผืนผ้า



การขึ้นเครื่องทอ

เป็นการนำเส้นด้ายมาเรียงกันอย่างมีระเบียบตามแนวนอนขนานไปกับไม้ขึ้น เรียงลำดับไว้ ดังนี้ การเรียงด้ายจะใช้จำนวนคู่ เช่น 2 เส้น หรือ 4 เส้นครบก็ได้หากต้องการผ้าหนา เช่น ผ้าห่ม ก็ใช้ด้ายไปแยกที่ตะกอกเป็น 2 ส่วน ๆ ละ 2 เส้น หากเป็นเส้นด้ายพื้นเมืองปั่นเอง ปกตินิยมใช้ด้ายยืนเพียงเส้นเดียว เวลาเรียงใช้ 2 เส้นควบ หากเป็นด้ายสำเร็จรูป จะใช้ด้ายยืน 2 เส้นเวลาเรียงใช้ 4 เส้นควบ จำนวนด้ายอาจเพิ่มมากขึ้น ในกรณีที่เป็นการทอผ้าลายनुตามแนวยาว เช่น การทอเสื้อของผู้ชายสูงอายุของ

กะเหรี่ยงสะกอจะใช้ด้ายยืนปกติ คือ 1 เส้น เวลาเรียงใช้ 2 เส้นควบ เมื่อถึงเวลาจะเพิ่มด้ายยืนเป็น 2 หรือ 3 เส้น ฉะนั้นเวลาเรียงด้ายต้องใช้ 4 หรือ 6 เส้นควบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลวดลายที่ต้องการ

การเรียงด้าย มีขั้นตอนดังนี้

1. คล้องด้ายที่หลักที่ 1 และสาวด้ายทั้งหมดผ่านหลักที่ 2, 3, 4 และ 5 นำไปคล้องหลักที่ 6 และสาวกลับมาคล้องหลักที่ 1
2. ดึงด้ายทั้งหมดให้ตึงเสมอกันและนำมาพันรอบหลักที่ 2 ตามแนวเข็มนาฬิกา
3. ดึงด้ายทั้งหมดให้ตึงเสมอกันมาทางด้านหน้าหลักที่ 3 ซึ่งเป็นจุดแยกได้ โดยใช้ด้ายอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นด้ายตะกอสอดเข้าไประหว่างด้ายที่แยกเป็น 2 ส่วนเท่า ๆ กัน ด้ายส่วนที่ไม่ได้คล้องกับตะกอกแยกผ่านด้านหลังหลักที่ 4 และส่วนที่คล้อง ตะกอดึงผ่านด้านหน้าหลักที่ 4
4. รววด้ายทั้งสองส่วนเข้าด้วยกัน ดึงให้ตึงสาวพันอ้อมหลักที่ 5 ตามแนวเข็มนาฬิกา
5. ดึง ด้ายทั้งหมดให้ตึงพันอ้อมหลักที่ 6 และสาวให้ตึง ดึงกลับมาเริ่มต้นที่หลักที่ 1 ใหม่หากต้องการสลับสี ก็เปลี่ยนด้ายกลุ่มใหม่เป็นสีที่ต้องการ โดยเริ่มตั้งแต่หลักที่หนึ่งเช่นกัน ทำหมุนเวียนไปเช่นนี้เรื่อย ๆ จนด้ายที่เรียงมีความสูงเท่ากับความกว้างของผ้าที่ต้องการใช้
6. ถอดไม้ทั้งหมดออกจากไม้ขึ้นเครื่องทอ และนำไม้หน่อสะยาสอดเข้าไป เก็บตะกอกแทนไม้กลุโซ่ (หลักที่ 6) ซึ่งต้องใช้สำหรับช่วยแยกด้ายเวลาทอ เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้วทอจะมีลักษณะดังภาพ จากนั้นนำเครื่องทอทางด้านไม้รังผ้าไปผูกยึดกับฝา หรือเสาระเบียงบ้าน โดยให้ได้ระดับความสูงประมาณศรีษะของผู้ทอขณะที่นั่งราบกับพื้น ส่วนทางด้านไม้พันผ้า นำแผ่นหนังมาอ้อมรอบเอด้านหลังของผู้ทอ และผูกรั้งหัวท้ายกับปลายทั้งสองของไม้พันผ้า พร้อมกับตั้งเครื่องทอให้ตึงพอประมาณ โดยผู้ทอกระเถิบถอยหลังนั่งในตำแหน่งที่เหมาะสม

การเรียงด้าย(แพเบรอะ)

การกรอด้ายขวาง

ด้ายขวาง คือ ด้ายที่สอดเข้าไประหว่างด้ายยืนปกติแล้ว การทอผ้าของคนพื้นราบจะกรอใส่หลอดด้าย และติดกระสวย นำสอดผ่านเข้าไประหว่างด้ายยืน แต่การทอของกะเหรี่ยงไม่มีกระสวย จึงต้องใช้ด้ายพันไม้ขนาดยาวประมาณ 1 ฟุต เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 เซนติเมตร โดยมือซ้ายจับปลายไม้ด้านหนึ่งวางทาบกับหน้าขาขวา ใช้มือขวาปั่นฝ้ายเข้าหาตัวโดยให้ด้ายผ่านเข้ามาระหว่างนิ้วชี้กับนิ้วกลาง ของมือซ้าย ทำเช่นนั้นจนด้ายในไม้มีมากพอควรแล้ว จึงกรอใส่ไม้อันใหม่ วิธีกรอด้ายแบบนี้กะเหรี่ยงเรียกว่า " ทูลือ "



การทอผ้าของกะเหรี่ยง มี 2 ชนิด

1. การทอธรรมดาหรือทอลายขัด

คือการสอดด้ายขวางเข้าไประหว่างด้ายยืน ซึ่งแยกสลับกันชั้น 1 ลง 1 หรือชั้น 2 ลง 2 ตามจำนวนเส้นด้ายที่เรียงเมื่อขึ้นเครื่องทอ ผ้าที่ได้เนื้อผ้าจะเรียบ สม่ำเสมอ และเป็นสีเดียวกันตลอดผืน ใช้สำหรับเย็บชุดเด็กหญิงกะเหรี่ยงสะกอ และเย็บกางเกงผู้ชายเท่านั้น โดยปกติด้ายยืน และด้ายขวางที่ใช้ในการทอแบบธรรมดาจะมีจำนวนเท่ากัน ยกเว้นกรณีที่ใช้ด้ายต่างชนิดกัน เช่น ด้ายยืนเป็นด้ายสำเร็จรูปซึ่งเส้นเล็ก และด้ายขวางพื้นเมืองมีขนาดเส้นใหญ่ ต้องใช้ด้ายยืนจำนวนมากกว่าด้ายขวาง

2. การทอเป็นลวดลาย

ผ้า ที่กะเหรี่ยงทอใช้ส่วนใหญ่จะมีลวดลายประกอบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการใช้ ประโยชน์และความนิยม เช่น ชุดหญิงสาวสะกอจะมีลายขวางบริเวณเหนืออก ผ้าถุงของหญิงแต่งงานแล้วจะทอลวดลายบริเวณไหล่อย่างสวยงาม เป็นต้น การทอเป็นลวดลายจะเป็นที่นิยมในกลุ่มผู้หญิงไปมากกว่าผู้หญิงสะกอ

การประดิษฐ์ลวดลายในผืนผ้าขณะทอ มีขั้นตอนดังนี้

ลายในเนื้อผ้า

ลักษณะลวดลายจะปรากฏ เป็นเส้นนูนตามแนวตั้ง หรือแนวนอนก็ได้ หากเป็นลายนูนตามแนวตั้ง การกำหนดลายจะทำการพร้อมกับการเรียงด้าย คือใช้จำนวนด้ายเพิ่มขึ้นกว่าปกติตามที่ต้องการให้เป็นลายนูน ส่วนด้ายขวางใช้จำนวนเท่าปกติ การทอวิธีนี้นิยมใช้ทอเสื้อผู้ชายสูงอายุของเผ่ากะเหรี่ยง

ลวดลายสลับสี

เป็นการทอแบบธรรมดา คือใช้ด้ายยืนและด้ายขวางจำนวนเท่าปกติ แต่แทรกด้ายสีต่าง ๆ สลับเข้าไป ขณะเรียงด้ายยืนหรือเมื่อสอดด้ายขวาง เช่น การทอผ้าหมี่ ย่าม และผ้าถุงของหญิงที่แต่งงานแล้ว (ลวดลายผ้าถุงใน

บางท้องถิ่นจะมีลักษณะพิเศษกว่าการทอลายสลับสีธรรมดาคือจะใช้ด้ายย้อมมัดหมี่ หรือย้อมแบบลายน้ำไหล เป็นด้ายยืน ลวดลายที่ปรากฏบนเนื้อผ้ามีลักษณะงดงามมากซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป) บางครั้งกะเหรี่ยง จะทอลวดลาย สลับสีเป็นลายนูนในเนื้อผ้า เช่น บริเวณเหนืออกของชุดเด็กหญิงกะเหรี่ยงสะกอ

ลายจก

เป็นการทอลวดลายโดยการสอดด้ายสลับ (ซึ่งไม่ใช่ด้ายเส้นเดียวกับด้ายขวางเข้าไปเป็นบางส่วนในเนื้อผ้าตาม ลวดลาย และสีในตำแหน่งที่ต้องการ การยกด้ายยืนจะไม่เป็นไปตามการยกตะกอล แต่ผู้ทอจะใช้นิ้วมือ หรือขน ไม้ช่วยสอดยกด้ายขึ้นตามจำนวนที่กะไว้ และสอดด้ายสีที่ต้องการเข้าไป ระหว่างด้ายยืนนั้น ฉะนั้นลวดลายที่ ปรากฏบนผืนผ้าทั้งผืนอาจไม่เหมือนกันก็ได้

ลายซิด

คือการทอผ้าโดยให้ลวดลายที่ปรากฏเหมือนกันทั้งผืน ลักษณะลายแบบยกดอกในตัวโดยกำหนดสีตามด้ายยืน การแยกด้ายยืนใช้วิธีนับเส้นเป็นช่วงๆ และสอดไม้ท่อนสอยาเข้าไปเป็นตัวนำไม้จะช่วยแยกด้าย ให้ช่องระหว่าง ด้ายยืนกว้างเพื่อความสะดวกในการสอดด้ายขวาง กะเหรี่ยงสะกอนิยมทอผ้าลายซิดเพื่อเย็บเป็นผ้าถุงสำหรับ หญิงที่แต่งงานแล้ว ผ้าทอลายซิดของกะเหรี่ยงมีลักษณะคล้ายของชาวอีสานแต่ลวดลายสลับซับซ้อนน้อยกว่า และของอีสานไม่นิยมทอลายซิดพร้อมกับการสลับสี แต่ของกะเหรี่ยงนิยมทอลายซิดและเล่นลายสลับสี ดังนั้น ในผ้าผืนเดียวจึงมีทั้งลวดลายยกดอกนูนขึ้นมาของลายซิดและลายเล่นสีสลับกัน



การทอสลับสีสายจก

เสื้อลายซิด

ผ้าถุงลายมัดหมี่

เสื้อลายปักลูกเต๋อย

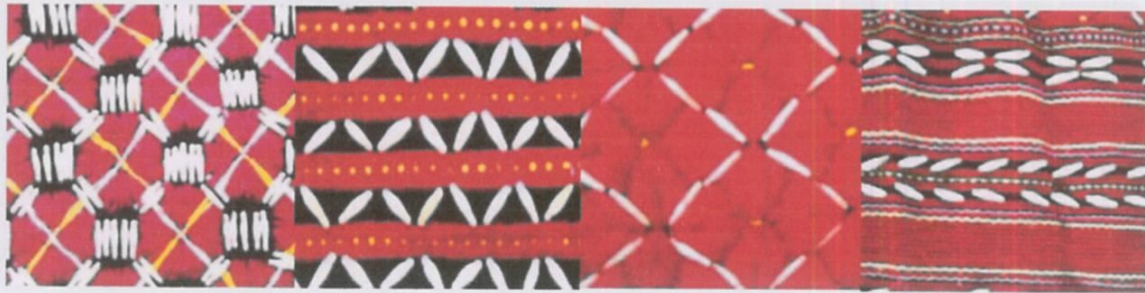
การทอลวดลายโดยแทรกวัสดุ

ทอประกอบลูกเต๋อย

ปกติการปักลูกเต๋อยประดับชายเสื้อผู้หญิง จะใช้วิธีปักหลังจากเย็บผ้าประกอบเข้าไปพร้อมกันในขณะทอผ้า โดยร้อยลูกเต๋อยเข้ากับเส้นด้ายขวางระหว่างด้ายยืน โดยให้ลูกเต๋อยลอยตัวอยู่บนผืนผ้า เมื่อประกอบเป็น ลวดลายแล้วจึงปักทับด้าย สลับสีลงในช่องระหว่างลูกเต๋อยเหล่านั้น เป็นการทอลวดลายบนผืนผ้าให้สวยงาม หลังจากเย็บเป็นเครื่องนุ่งห่มแล้ว ส่วนใหญ่กะเหรี่ยงสะกอจะนิยมปักประดิษฐ์ลวดลายบนเสื้อผู้หญิงแม่เรือน ลักษณะการประดับประดาจะใช้ด้ายหลากสีปักสลับลูกเต๋อย ซึ่งเป็นพืชที่กะเหรี่ยง ต้องปลูกไว้เพื่อใช้ใน กิจกรรมนี้โดยเฉพาะ ส่วนผู้หญิงกะเหรี่ยงไปมักตกแต่งลวดลาย โดยการทอมากกว่าปักภายหลัง และไม่นิยม

ตกแต่งด้วยลูกเดียว สีลูกเดียวที่ใช้ ได้แก่ สีดำ แดง เหลือง และขาว โดยจะใช้ทุกสีและให้น้ำหนักกับสีดำ และสีแดง ส่วนสีเหลืองและสีขาวเป็นสีตกแต่ง สีประกอบ ได้แก่ สีชมพู น้ำเงิน ส้ม เขียว เป็นกลุ่มสีที่นำมาใช้ภายหลัง และนิยมใช้กันมากขึ้นส่วนใหญ่มักซื้อที่ย้อมเสร็จแล้วมาใช้ โดยให้เหตุผลว่าสีสวยและไม่ตก

ตัวอย่างการปักลายลูกเดียวในแต่ละรูปแบบของกะเหรี่ยงสะกอ จ. เชียงราย



พะโดกิ (ลายงูเหลือม)

ทีลูกะ (ลายบอกน้ำเต้า)

ลอมอเจอะ (ลายต่อลูกเดียว)

สิพอ (ลายตัวบุง)

การวางลาย

ลักษณะการวางลายเสื้อผู้หญิง สะกอจะปักตกแต่งบริเวณชายเสื้อ ด้านล่างการผสมผสานลาย มักใช้ลายลูกเดียวเป็นแนวกำหนดก่อน เพื่อให้ได้ช่องว่างที่จะเป็นแนวปักลวดลายชัดเจนจากนั้นจึงปักลงไป

การตัดเย็บ

การตัดเย็บตามปกติแล้ว ผ้าจะเป็นผ้าหน้าแคบ จำกัดตามขนาดเครื่องทอ คือ กว้างที่สุดไม่เกิน 20 นิ้ว ส่วนความยาวขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ทอ ดังนั้นการตัดเย็บเครื่องนุ่งห่มของกะเหรี่ยงจึงเป็นการนำผ้าทั้งผืนมาเย็บ ประกอบกัน โดยพยายามตัดให้น้อยที่สุด เนื่องจากในอดีตกะเหรี่ยงไม่มีกรรไกรใช้ ผ้าที่ทอแต่ละชิ้นเมื่อนำมาประกอบกันเป็นเครื่องนุ่งห่มแล้ว จะไม่มีเศษเหลือทิ้ง การแบ่งผ้าจึงทำโดยใช้มีดคม ๆ กรีดตามแนวขวางของผืนผ้าเท่านั้น ด้วยเหตุนี้รูปทรงของเสื้อผ้ากะเหรี่ยงจึงไม่มีส่วนโค้งเว้า เพราะเป็นการยากที่จะใช้มีดกรีดผ้าให้ได้ลักษณะเช่นนั้น สิ่งสำคัญในการนำผ้ามาประกอบกัน คือ ต้องเป็นผ้าที่ทอขึ้นสำหรับเครื่องนุ่งห่มตัว หรือผ้าผืนนั้น โดยเฉพาะจะนำไปประกอบกับส่วนของตัวหรือผืนอื่นไม่ได้ เช่น ผ้าที่ทอเพื่อเย็บเป็นเสื้อผู้ชายจะนำมาเย็บเป็นย้อม หรือผ้าห่มไม่ได้ และผ้าที่ทอสำหรับเย็บย้อมก็ไม่สามารถนำมาเย็บเป็นเสื้อ หรือผ้าห่มได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากได้กำหนดลวดลายสี และขนาดไว้อย่างแน่นอนแล้ว ก่อนที่จะทอผ้าแต่ละผืนนั่นเอง



